

על אלו דיני שביעית עלינו להקפיד לאחר

השמיטה?

הרב יצחק זביר

פירות שביעית

פירות שחנטו והחלו לגדול על העצים בשנת השמיטה – קדושים בקדושת שביעית, גם אם נלקטו הרחק בשנה שלאחר השמיטה. בלוחות השביעית שבאתר 'כושרות' מצויינים תאריכים משוערים שאחריהם הפירות שעל העצים החלו לגדול לאחר השמיטה, כדאי לעיין בלוחות אלו כאשר לא יודעים אימתי החל הפרי לגדול.

מהסיבה הנ"ל עדיין אסור לקנות בשווקים פירות ללא הכשר לשמיטה (רק מחודש טבת והלאה יתחילו להגיע לשווקים מיני הפירות הראשונים שאינם קדושים), נוסף על כך ישנם פירות שנשמרים בקירור או בייבוש, ונמכרים בחנויות זמן רב לאחר השמיטה. בלוחות השביעית מסומן, לגבי כל פרי, התאריך המשוער שלאחריו אין צורך לחשוש שעדיין ישנם פירות שביעית ממין זה בשווקים, ומותר לקנותו ללא השגחה (כמובן בהקפדה על הפרשת תרומות ומעשרות).

ירקות

מן הדין, ירקות הנלקטים אחר השמיטה אינם קדושים בקדושת שביעית. אמנם, חכמים גזרו איסור ספיחין גם לאחר השמיטה. רוב הירקות מותרים רק מחנוכה ואילך (כגון: אבטיח, בצל, גזר, גמבה, חציל, כרוב, עגבניה, פלפל ותפוז"א), וחלקם אפילו לאחר מכן, אך חלק מן הירקות מותרים כבר מתחילת חודש חשוון (קישוא וצנון) או לקראת סופו (מלפפון, חסה ובצל ירוק). חשוב להתעדכן בתאריכים המדוייקים מלוח השביעית, משום שעד התאריך בו נגמר זמן הספיחין אין לקטוף ירקות לאכילה, או לקנות בחנויות ללא הכשר של היתר מכירה, יבול נכרים, או ערבה.

תבלינים

תבלינים שנקטפו לאחר השמיטה אינם קדושים בקדושת שביעית ומותרים באכילה. אמנם תבלינים שנקטפו לפני תום השמיטה הרי הם קדושים בקדושת שביעית, ויש לשמור על קדושתם ועל קדושת המאכל בו הם מעורבים. תבלינים אלו עלולים להמכר בשווקים זמן רב לאחר השמיטה כאשר הם מיובשים, ולכן מותר לקנותם בחנויות שאינן מפוקחות רק לאחר התאריך המובא בלוח השמיטה. רבים מהתבלינים מיובאים מחו"ל

(למשל זנגוויל, זעתר, חרדל, כמון, קינמון, קצח ושומשום), ולכן מינים אלו, כאשר לא ידוע בוודאות שהם גדלו בארץ ישראל, הם אינם חייבים בהכשר מיוחד לשמיטה.

יין

בקבוקי יין הם מוצר הקדוש בקדושת שביעית שמלווה אותנו זמן רב לאחר השמיטה. בבקבוקים השייכים לאוצר בית דין יש לשמור על קדושת שביעית גם שנים רבות לאחר השמיטה (למשל – לא לשפוך מן היין כאשר עושים הבדלה וכדו'). כמו כן בקנייתם יש להקפיד ולזכור שהתשלום אינו על מחיר שווי היין אלא על טרחתם של הפועלים ובית הדין. לעיתים הבקבוקים נמכרים זמן רב לאחר השמיטה ומתגלגלים גם לרשתות שיווק שלא עבדו עם אוצר בית דין בזמן השמיטה, רכישה זו אסורה משום שהבעלים אינו שלוחם של בית הדין והוא אינו מעביר לו את התשלום. לכן יש לוודא שקונים זאת רק מחנויות המחזיקות בהכשר של אוצר בית דין.

פרחים ושתילים

פרחים שנשתלו בשמיטה צריך לעוקרם, וכמובן שאסור לקנותם או להנות מהם. לכן כאשר קונים פרחים עונתיים לנוי או לשתילה, עד חודש טבת בשנה זו, יש לחשוש שהפרחים נזרעו בשביעית, ויש להוכיחם בחנות המחזיקה הכשר שמיטה מרבנות מוסמך בלבד. פרחים 'רב שנתיים' מותר לקנות בכל משתלה או חנות, משום שיתכן שהם נזרעו עוד קודם השמיטה (אך המהדרין ירכשו תמיד בחנות בעלת הכשר שמיטה בלבד).

ביעור

פירות או מוצרים הקדושים בקדושת שביעית, שכלו מן השדות – צריך לקיים בהם מצות ביעור ולהפקירם, אם יש בביתו מהם בכמות העולה על כמות הנאכלת במשפחתו בשלש סעודות. הדבר מצוי בעיקר ביין, פירות יבשים (אגוז, שקד, תמר וכדומה), פירות הנשמרים לזמן ארוך במחסני קירור (אגס, תפוח, אשכולית, תפוז, לימון, אבוקדו, קיווי, רימון וכדומה), או פירות שכבשו אותם או עשו מהם ריבות באופן ביתי.

בלוח השמיטה מובא התאריך המשוער שבו כלה מין זה בשדות, בתאריך זה יש להוציא את הפירות (או המוצרים) מן הבית, להפקירם בפני שלשה אנשים ולומר: "אחינו כל בית ישראל, כל מי שצריך ליטול - יבוא ויטול". לאחר מכן אפשר לקחתם חזרה הביתה, אמנם מאחר שאיננו יודעים את תאריך הביעור המדויק, יש לכוון שלא לזכות בהם עד כחודש לאחר התאריך הנקוב (מותר בזמן זה להשתמש בפירות כרגיל).

מי שקונה מאוצר בית דין לאחר יותר מחודש מתאריך הביעור הנקוב בלוח, אינו צריך לבער, משום שהתקיים בהם הביעור ברשות בית הדין. אמנם מי שמקבל מחברו מוצר

95 | על אלו דיני שביעית עלינו להקפיד לאחר השמיטה?

הקדוש בקדושת שביעית, או אוכל אצלו מוצרים כאלה, צריך לברר שנתקיימה בו מצות ביעור, ואם לא – יפקירו ויבערו כעת.